

MEGVALÓSULT MAGYARORSZÁG
KORMÁNYÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL

2026.

IRODALMI ÉS TÖRTÉNELMI IDŐUTAZÁS ERDÉLYBEN

**PERINTPARTI SZÓ-FOGADÓ SZOMBATHELYI WALDORF ÁLTALÁNOS ISKOLA,
GIMNÁZIUM ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA**

HAT-KP-1-2025/1-001381

H1050536

Szakmai Beszámoló

Számunkra a történet a pályázat ötletének felmerülésével, illetve a pályázat megírásával és beadásával indult 2025 júliusában. A pozitív elbírálásról az értesítés 2026 márciusában érkezett, de a finomhangolás még csak ezután következett, és ez legalább olyan izgalmas volt, mint a pályázatírás időszaka. A támogató okirat és az utalás április 30-án, tehát az indulás előtt bő egy héttel jött meg. Ekkor tudtam csak azt mondani az osztálynak és a szülőknek, hogy biztosan nekivágunk ennek az ismeretlen útnak.

Az osztállyal az előkészítő órákon, 2026. május 7-8-án beszéltünk Erdélyről, Erdély földrajzáról, történelméről, átbeszéljük az utazás célját, módját, útvonalát, a helyszíneket, találkozásokat, programokat, az ezekkel kapcsolatos feladatainkat, felelevenítettük az adott helyszínekhez köthető irodalmi és történelmi tanulmányi emlékeinket. Átbeszéltük a kirándulás időszakának hozzávetőleges napirendjét, a szállás és étkezés kérdéseit, és a helyes viselkedés szabályait.

Sajnos már az előkészítő óra napján látszott, hogy az egyik gyermek az osztályból kezd lebetegedni, és felmerült a gyanú, hogy nem fog tudni velünk tartani.

Utazásunk 0. napján, május 9-én felszálltunk Szombathelyen a 9:10-es IC-re, és budapesti átszállással Debrecenbe utaztunk, ahol nagyon megörültünk annak, hogy van villamos, és nem kell olyan sokat gyalogolnunk a csomagokkal. Elfoglaltuk a szállásunkat az ottani Waldorf iskola tornatermében, majd megismerkedtünk a város nevezetességeivel, mindenekelőtt a református gimnáziummal, kollégiummal és a nagytemplommal, közben megvacsoráztunk, bevásároltunk az útra, és elhoztuk a megrendelt koszorúkat.

Pályázatunkban azért adtunk meg debreceni indulást, mert a diákok nagy része egyáltalán nem volt még Kelet-Magyarországon, és szerettem volna, hogyha szereznek egy ilyen tapasztalatot is.

Debreceni éjszakánk sajnos nem volt zavartalan, mert kiderült, hogy az osztályból még egy gyermek lebetegedett. Gyógyígtattuk, megpróbáltuk talpra állítani, mivel azonban reggelig nem javult jelentős mértékben az állapota, őt Debrecenből haza kellett küldenünk. Egészségügyi okokból így összesen két gyermek nem tudott velünk jönni Erdélybe.

Utazásunk első napján, május 10-én reggel fél 8-kor felszálltunk a különbuszra, és elindultunk Erdély irányába. Első állomásunk Nagyvárad volt, ahol kb. másfél órát töltöttünk. Megnéztük a Petőfi Sándor parkot, Szent László szobrát, a Székesegyházat, a Püspöki palotát, a Kanonok-sort, a botanikus kerttel felérő templomkertet, és a szűkebb környék nevezetes épületeit. Vasárnap lévén minden ember rendkívül csinosan volt felöltözve, családok ünnepeltek, mise, bérnálás, esküvő egymást követte. Lenyűgözött minket a város kultúrája és gazdagsága.

Továbbutazva Bánffyhunyadon megcsodáltuk az úgynevezett cigánypalotákat, de csak a buszból, mert a helyiek szerint itt nem szeretik a bámészkodókat, majd a Királyhágón átutazva beléptünk a szűkebb értelemben vett Erdély földrajzi területére. A buszból is megcsodáltuk Kalotaszeg gyönyörű tájait.

Következő állomásunk a Tordai hasadék volt. Már a távolból közeledvén rabul ejtett minket a hasadék látványa. A gyerekek már a buszban felelevenítették a tavaly tanult Szent László legendát, amely ehhez a helyszínhez kapcsolódik. Nagyon örültek, hogy a

sok buszban ülés után túrázhatunk egy nagyot, és jócskán behatoltunk a hasadékba a Hesdát-patak mentén.

Utolsó előtti megállónk aznap Marosvásárhelyen volt, ahol megtekinthettük a belvárost, a polgármesteri hivatal és a kultúrpalota épületét, valamint Bethlen Gábor és mások szobrát a belvárosban. Marosvásárhelyen érzékeltek először kézzel foghatóan, mit is jelent az, hogy a románosítás.

Továbbutazva Marosvécsen megcsodáltuk Kemény János kastélyát, amely elképesztően lenyűgöző volt a maga monumentális épületével és szépen megőrzött, jellegzetesen reneszánsz részleteivel. Ezután a Maros gyönyörű völgyét követve bejutottunk a Gyergyói-medencébe, ahol estefelé megtaláltuk szállásunkat. Mindenki fáradt volt az egésznapos utazás után. Izgatottan elfoglaltuk a szobákat, vacsoráztunk, és élveztek, hogy talaj van a lábunk alatt. Szerencsére mindenki jól volt, és újabb betegség már nem ütötte fel a fejét.

A második nap reggelén legelőször bementünk Gyergyószentmiklóstra pénzt váltani, utána egy csodálatos tangazdaságba, ahol egymás mellett vannak tehenek, méhek, kiskert, gyógynövénykert, ezekhez komplex képzési központ, szálláshely, tejfeldolgozó üzem, sajtérlelő pince, kis üzlet, bemutatóterem és irodák. Az igazgató előadást tartott nekünk a tehenek sajátosságairól, a tehéntartásról, a tejfeldolgozásról, és megkóstolhattuk a díjnyertes sajtokat és a joghurtot. Nagyon nagy élmény volt, a gyerekek csöndben figyeltek, és megtapasztalták, milyen íze van az igazi sajtnak.

Ezután a Gyilkos-tóhoz utaztunk, ahol felelevenítettük a hozzá kapcsolódó legendákat. Vettünk az árusoknál ezt-azt, kirándultunk, fényképezgettünk, beszélgettünk, és élveztek a vidék egyedülálló látványát. Innen gyalogosan továbbballagva a Békás-szoros felé vettük az irányt, megcsodáltuk a magasba meredő hatalmas, lenyűgöző sziklát, és nagyot túráztunk a sziklafalakkal határolt patak mentén, amit nagyon élveztek a gyerekek.

Este kimerülten értünk haza, a lányok beültek a jakuzziba, áztatják fáradt tagjaikat, a fiúk pedig új erőre kapva elindultak felfedezni a falut. Utána még filmet néztünk: Ábelt a rengetegben.

Leírhatatlan élmény volt megtapasztalni a természet közelségét Erdély-szerte. A hegyoldalokban szerteszét tehenek legelnek, a kertekben lovak és bárányok, az utak mentén kecskék, sőt, a szerencsésebbek még medvét is láttak a saját szemükkel.

A harmadik napon Segesvár felé vettük az utunkat, de útközben még tettünk egy kis kitérőt a Ceașescu-érában elárasztott település, Bözödújfalú helyén lévő tó és emlékhely felé. Sajátos érzés volt ott állni, azon a helyen, ahol alig egy fél évszázaddal azelőtt még bözödiek éltek békés hétköznapijait, ma pedig egy duzzasztott patak tóvá szélesedő tükre tárul elénk. Mert bár történt máshol is ilyen, más országokban is árasztottak el falvakat egy duzzasztó miatt, de ezen a helyen a jelenségnek sajátos felhangot ad a magyarság rovására elkövetett ceașescui szisztematikus falurombolás nyomasztó tapasztalata.

Ezután következett Segesvár, amely lenyűgözött minket mesebeli, középkori szász arculatával, színes, XV. századi házaival, tornyos bástyaival. A gyerekek kedvet kaptak ahhoz, hogy kis csapatokban önállóan barangolják be az óváros utcácskáit, hogy bekukkantsanak rejtélyes kis zugokba, kapualjakba, boltocskáiba. És bizonyára szívesen kóboroltak volna még hosszabban is, ha az idő nem sürgetett volna minket a továbbindulásra.

A város melletti Fehéregyházán megálltunk a Szabadságharc döntő csatájának a helyszínén, és körbevettük az ott felállított Petőfi-emlékművet. Felelevenítettük Petőfi Sándor képét, amely inspirált minket még a következő megállás helyszínén is. Mert hogy nem messze onnan, Székelykeresztúron megnézhattuk azt a kertet, ahol a körtefa alatt írta Petőfi - a hagyomány szerint - az utolsó versét, amely azonban sajnos azon költemények közé tartozik, amik elvesztek.

Ezt követően még Ágfalván koszorút helyeztünk el az 1848-as székely nemzetgyűlés emlékművén. Hazafelé tartva kívül-belül megcsodálhattuk a székelyudvarhelyi waldorf iskola épületegyüttesét, majd a városban sétáltunk, fagyiztunk, és fényképeztük a nevezetességeket.

A negyedik napon Gyimesbe vettük utunkat. Bejártuk a Tatros egész völgyét busszal, és megcsodáltuk az egyedülálló gyimesi tájat. Elmentünk egészen az ezeréves határig, a régi nagy Magyarország egyik legkeletibb pontjáig. Megcsodáltuk az egykori magyar közúti és vasúti határhidat, a felújított vasúti őrházat, a felújított végvárat és az ezekkel szemközti oldalon létrehozott emlékhelyet. Megmásztuk a gyimesi hegyoldalt, ahol magunkba szívhattuk a tiszta gyimesi levegőt, és ahonnan

körbenézhattunk, és átpillantottunk még Moldvába is. De mindenezek előtt Gyimesbükkön meghallgattunk Deáky András 85 éves nyugdíjas tanár úr fantasztikus, lelkesítő előadását a gyimesi és moldvai csángókról, a gyimesi csodákról, és az itteni életről.

A Tatros völgyét elhagyva Csíkszeredára utaztunk, ahol meglátogattuk az ottani waldorf iskolát, és megismerkedtünk és beszélgettünk a helyi tanárokkal és diákokkal. Az ottani 7.-esek a mi gyermekeinkkel együtt barangolták be kisebb csoportokban a várost, ezt követően együtt játszottak, röplabdáztak és métáztak.

Amikor innen elkészöntünk, Csíksomlyóra buszoztunk, ahol megcsodáltuk a kegytemplomot, és meghallgathattuk az egyik ferences testvér előadását a templom és a búcsú történetéről. Utána megmásztuk a Kálvária-dombot, ittunk a borkút vizéből, és folytattuk utunkat Mádéfalvára, ahol megkoszorúztuk az 1764-es események emlékművet. Innen már csak a szállásra mentünk, és lepihentünk.

Az ötödik napon először Szovátra utaztunk. A Medve-tó körüli ösvényt járva a gyerekek játszottak, beszélgettek, ismerkedtek a hely élővilágával. Szováta igazi üdülőtelepülés, tele szállodákkal, üzletekkel.

Innen Korondra utaztunk, ahol Józsa János mester műhelyében csodáltuk meg a munkát és az elkészült termékeket. Itt kaptak rajzolás feladatot is a gyerekek: az edényeken lévő mintákból rajzoltak a füzetükbe, és itt vásárolhattak valódi értéket képviselő szuvenírt.

Utolsó állomásunk Farkaslaka volt, Tamási Áron szülőfaluja. Megtekintettük a templomot és az iskolát, ahova járt, a születése házát, ami most múzeumnak van berendezve, megnéztük a sírhelyét, és megismerkedtünk élete történetével. Még nem tanultunk róla az iskolában, így a jövőben fogjuk előhívni az itt látottakat, hallottakat.

A hatodik napon annyi minden történt, oly kis helyen és oly hosszan, hogy nagyon nehéz összefoglalni. Pedig tényleg csak a környéken voltunk, egy kb. négy kilométer sugarú körön belül mozogtunk.

Először is reggel megnéztük a gyergyószárhegyi Lázár-kastély egyedülálló reneszánsz épületegyüttesét, megtekintettük a kiállítótermeket, és meghallgathattuk az egyik boldog és büszke tulajdonos előadását a kastély történetéről. Innen átmentünk a

gyergyóditrói Erdő Házában, ahol megnéztük az állandó kiállítást, és előadást hallgathattunk a környék élővilágáról.

Innen visszatértünk Gyergyószárhegyre, Bőjte Csaba egykori neveltjei által fenntartott gyermekotthon falusi gazdaságába, ami Szent Márton Lovasközpont néven fut. Itt hagyományos módon elkészített falusi étkeket felvonultató „kóstolón” vettünk részt, ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy megebédeltettek minket. Miután mindenki jóllakott, a gyermekotthon fiataljai befogtak egy kocsiba, és elvittek minket ugyanennek a szervezetnek az esztenájára. A hetedikeseink először vonakodtak felszállni a kocsira, mondván, hogy ők inkább busszal jönnének, és hogy nagyon fáradtak egy újabb kiránduláshoz. Miután azonban elindult a fogat, és főleg miután megérkeztünk a célhoz a havasi esztenára, a gyermekek hozzáállása gyökeresen megváltozott. A gyönyörű táj, a természet közelsége, az esztenán látottak, a különféle állatok, lovak, tehenek, bivalyok, kecskék, juhok, kis- és nagy kutyák, baromfiak közelsége olyannyira megindította őket, hogy azt mondták, egyáltalán nem is kellett volna máshova mennünk, s hogy az egész hetet itt fenn a havasokban kellett volna töltenünk. Megfogadták, hogy ide még egyszer visszatérnek együtt. Volt, aki azt mondta, hogy érettségi után itt akar élni egy évig. Állítom, hogy ez a kirándulás tette rájuk a legmélyebb hatást.

Ezután az élmény után leereszkedtünk a völgybe, és még tettünk egy nagy kirándulást az erdőben. Este pedig meglátogattak minket a gyermekotthon gyermekei, akikkel közösen játszottunk, vacsoráztunk, fürdőztünk és filmeztünk. Mindkét csapat gyermekei nagy megelégedéssel nyugtázták a napot. Igyekeztünk hamar lefeküdni, mert másnap reggel korán volt az indulásunk.

A hetedik napon Kolozsvár volt az első megállónk. Itt saját idegenvezetőt kaptunk osztályunk egyik tagjának nagybátyja személyében, aki körbevezetett minket a városban, minden fontos helyszínt megmutatott, és nagyon sokat mesélt a város jelenéről és múltjáról. Visszafelé úton két tervezett programhelyszínünk, a gyalui Rákóczi kastély és a csucsai Ady emlékház nem tudott minket fogadni. Az elsőben zártkörű rendezvényt, valószínűleg esküvőt tartottak, a másik pedig felújítás miatt hosszú távon zárva tart. De amit lehetett, megnéztünk kívülről. A bánffyhungyadi kazettás mennyezetű református templomot viszont meg tudtuk belülről is csodálni. Utunk hazafelé Debrecenbe vitt, ahol ismét a Waldorf iskola tornatere nyújtott nekünk éjszakai menedéket.

A következő nap reggelén felszálltunk az IC-re, és már kora délután megérkeztünk Szombathelyre.

Úgy terveztük, hogy az utazás során naplószerű füzetet vezetnek a gyerekek, de ez csak részben valósult meg. Annyi program volt, és annyi élmény rakódott a lelkükre, hogy ezt nem lehetett még egy nap végi füzetmunkával megtoldani. Egyszerűen nem viselték volna el. Rajzok kerültek a füzetbe a különböző helyszíneken, de írás ekkor még nem. Csak miután hazaértünk, és újból elindult hétköznapi osztálytermi életünk, akkor alakult át a füzet Erdély történek jegyzetfüzetévé.

A hazaérkezést követően május 20-án visszatekintettünk az élményekre, tapasztalatokra, emlékekre. Mindenkinek egyen-egyenként volt lehetősége elmondani, hogy mit adott neki ez az út, és milyen élményekkel gazdagodott. Egy biztos: maradandó emlékként él tovább a gyerekekben ez az egy hét.

Végtelen hálások vagyunk a Bethlen Gábor Alapítványnak, a Határtalanul programnak és Magyarország Kormányának a nagyvonalú támogatásért, amivel egyáltalán lehetővé tették számunkra ezt az utat! Ezen kívül a debreceni waldorf iskolának és Dr. Bulyáki-Jenei Sándor úrnak a szállásért és a szervezésért! Az utazást biztosító Favorit Transznak a kényelmes buszokért és a vidám buszvezetőkért! Erdélyi segítőknek, kalauzainknak és előadóinknak a sok-sok élményért és tapasztalatért! És végül, de nem utolsó sorban saját iskolánknak és munkatársainknak a rendkívüli rugalmasságért és önzetlen támogatásért!

A szakmai beszámoló felkerült az iskola honlapjára:

<https://waldorfszombathely.hu/>

A tanulmányi kiránduláson készült fényképek az alábbi linken érhetők el:

<https://drive.google.com/drive/folders/1aUAds2868feP3U30yxohX7BYHqg3UZDa?usp=sharing>

Szombathely, 2026. augusztus 5.

Jacsev Nikolaj osztálytanító